DE SPELREGELS NADER TOEGELICHT

Dit artikel is op persoonlijke titel geschreven door Theo Broekman. Standpunten in dit artikel kunnen niet automatisch ook worden toegeschreven aan JBC ’t Dupke.

De tekst van deze nadere toelichting heeft eerder in bewerkte vorm als rubriek in de Nieuwsbrieven van JBC ’t Dupke gestaan.
We gaan uit van de spelregels zoals die gelden in de competitie en op een toernooi.
Bij de gewone wedstrijden op de doordeweekse dagen bij JBC 't Dupke kun je natuurlijk afspreken af te wijken van deze spelregels.

1. Het uitwerpen van het but

Dat het but minstens 6 meter en maximaal 10 meter mag worden uitgeworpen weten we natuurlijk allemaal.
Maar hoe zit het met de afstand tot de lijnen en betonranden, balken etc. aan de zijkant van een baan?
De spelregels zijn heel erg helder: "De but is slechts geldig uitgeworpen indien..... de afstand van het but **tot enig obstakel** en tot **de uitlijn aan de kopse kant** ten minste 50 centimeter.....bedraagt.
Lees het nog eens: er staat niets over de zijlijn! Alleen over de afstand tot een obstakel. Dus NIET minimaal 50 cm van de zijlijn zoals vaak ook wel wordt aangenomen. Dit is echt een onjuiste interpretatie van de spelregels hoewel de spelregelcommissie van de NJBB daar anders over denkt. Die spelregelcommissie gaat uit van 50 cm tot de zijlijn. De spelregelcommissie mag de spelregels echter alleen interpreteren. De spelregelcommissie is niet bevoegd om nieuwe spelregels te maken en dat doet deze commissie wel door uit te gaan van 50 cm van de zijlijn. We hebben dus enerzijds een duidelijke spelregel die spreekt over een obstakel en anderzijds een onjuiste interpretatie van die spelregel door de spelregelcommissie die het heeft over de zijlijn. Geen wonder dat verwarring is ontstaan in de petanquewereld! Nu hangt het van de scheidsrechter af welke spelregel wordt gehanteerd.
Hoe luidt de spelregel bij JBC ’t Dupke? Er is bij het uitwerpen van de but géén minimale afstand tot de zijlijn, mogelijk wel tot een obstakel als er al een obstakel is aan de zijkant. En dat is niet altijd zo. Dat zullen we zien want wat betekent dit nu heel concreet voor het uitwerpen van het butje op de binnen- en buitenbanen bij ons, JBC 't Dupke?

Binnenbanen ‘t Dupke:

De but moet dus na het uitwerpen aan de kopse kant minimaal 50 cm van de lijn liggen. Aan de zijkant moet de but echter minimaal 50 cm van de balk of de betonnen rand uitgeworpen worden want deze balk of betonnen rand vormen een obstakel.
We hebben binnen in de hal twee bakken met ieder 3 banen. Deze twee bakken zijn afgescheiden door een balk. De banen zijn verder niet ieder afzonderlijk afgebakend door middel van lijnen (tenzij JBC ’t Dupke 1 tête-à-tête wedstrijden speelt). Dan is een but dat op een andere baan (maar binnen dezelfde bak) terecht is gekomen, dus niet uit. Er is een voorrangsregel in dat geval: als een but op de baan van een ander spel terecht is gekomen wachten de spelers die met deze but spelen indien nodig tot de spelers van de andere partij hun werpronde hebben beëindigd en maken daarna hun eigen werpronde af.

Buitenbanen ‘t Dupke:

De but moet aan de kopse kant 50 cm van de lijn liggen. Maar hoe zit het met de zijkanten van de buitenste banen?

Buitenste banen zijde kleine Dommel:

Aan de zijde van de kleine Dommel liggen twee banen met een lijn én een betonnen rand (obstakel) aan de zijkant. Bij deze banen moet het but dus minimaal 50 cm van de betonnen rand (het obstakel) uitgeworpen worden.

Buitenste banen zijde parkeerplaatsen:

Aan de andere zijde (zijde parkeerplaats) ligt alleen een lijn, geen echt obstakel. Dat geldt zowel voor de 2 banen rechts als je onze accommodatie binnenloopt als voor de baan links van de ingang. De stoep ligt aan de zijde van de parkeerplaatsen in overwegende mate geheel of bijna geheel op gelijke hoogte als het speelveld en vormt dus geen obstakel. Dat de ondergrond anders is (grind versus stenen en tegels) is niet relevant voor de spelregels. Het gaat om de vraag of sprake is van een echt obstakel. Dat is niet zo. Bij de 3 banen aan de zijde van de parkeerplaatsen geldt dus de basisregel: er is géén minimale afstand van de but tot de lijn bij het uitwerpen: de but mag zelfs op de lijn liggen, maar uiteraard niet over de lijn want dan is het butje uit!

2. De werpcirkel

Onder een werpcirkel verstaan we zowel de zelf op de grond getrokken werpcirkel als de werpcirkel in voorgefabriceerde vorm. Werpcirkels in voorgefabriceerde vorm zijn bij ons aanwezig.
In een werpcirkel moeten de voeten van elke speler geheel passen. De diameter van een getekende werpcirkel bedraagt ten minste 35cm en ten hoogste 50cm.
De werpcirkel moet op ten minste één meter van enig obstakel worden getrokken (of neergelegd), en op ten minste anderhalve meter van enige andere in gebruik zijnde werpcirkel of but.
Tijdens het werpen van de boules moeten de voeten van de speler binnen de cirkellijn blijven. De voeten mogen de werpcirkel niet raken. Je mag dus niet met je voet(en) op of over de werpcirkel gaan staan.
De voeten van de speler mogen de werpcirkel niet verlaten of geheel van de grond komen voordat de geworpen boule de grond raakt.
Als een speler de werpcirkel opraapt terwijl er nog boules te spelen zijn, moet deze worden teruggelegd, maar alleen de tegenstanders mogen hun boules nog werpen.
Een werpcirkel moet altijd worden gemarkeerd voordat het but wordt uitgeworpen.

3. De positie van de werpcirkel

Wij leggen altijd braaf de werpcirkel aan de kop van de baan en dan zoveel mogelijk in het midden. Maar zo braaf is dat niet. De regels zijn immers anders.
Hoe moet het officieel? De positie van de but in de vorige mène bepaalt de positie van de werpcirkel.
De equipe die aan de beurt is om uit te werpen (equipe A) trekt de cirkel in beginsel rond het punt waar het but het laatst geldig lag, of legt daar de kunststof werpcirkel neer. Als de cirkel daar niet kan of mag worden getrokken of neergelegd, bijvoorbeeld omdat dat op minder dan 1,5 meter van een andere in gebruik zijnde cirkel of but is, moet de equipe de cirkel verplaatsen naar een wel mogelijke en toegestane plaats die zo dicht mogelijk bij de voorgeschreven plaats ligt. Als equipe A vanaf hier het but op tenminste zes meter kan uitwerpen is deze cirkel bruikbaar. Als het onmogelijk is om het but ook op tien meter uit te werpen, mag de equipe de cirkel achterwaarts verplaatsen. Dit is echter niet verplicht.
Als equipe A besluit te cirkel inderdaad te verplaatsen, mag zij zover naar achter gaan als nodig is om het but op tien meter te kunnen uitwerpen. Minder ver mag ook, maar niet

verder. Zodra er tenminste één richting is waarin het but op tien meter kan worden uitgeworpen, mag je de cirkel niet verder verplaatsen.
De cirkel moet getrokken of gelegd moet worden in de baan waarop men begonnen is te spelen. Dat gaat evenwel niet meer op als er op de naast gelegen baan of banen niet (meer) gespeeld wordt.
Een werpronde geldt als gespeeld nadat het but is uitgeschoten, ook al is die werpronde onbeslist (beide partijen hebben nog boules te spelen). Dan wordt er een nieuwe cirkel getrokken of wordt de cirkel opnieuw neergelegd op de plaats waar het butje lag voordat het werd uitgeschoten.
In het onwenselijke geval dat het but niet gemarkeerd was dient er overleg plaats te vinden tussen beide equipes. Zij bepalen samen waar het but gelegen heeft om zo de nieuwe plaats van de cirkel voor de volgende speelronde te bepalen.

4. De but

Buts zijn van hout of van kunststof. In het laatste geval dragen zij het handelsmerk van de fabrikant. Buts hebben een diameter van 30mm. Een afwijking van ten hoogste + of – 1mm is toegestaan. Hun gewicht moet ten minste 10 gram zijn en ten hoogste 18 gram.
Geverfde buts zijn toegestaan, maar noch deze noch houten buts mogen met een magneet opgetild kunnen worden.
Bij ’t Dupke worden wel butjes gebruikt die met een magneet opgetild kunnen worden. Dat is geen probleem als de tegenstander daar ook mee instemt en dat doet bij ons de tegenstander altijd. Bij de NPC en bij toernooien kan de scheidsrechter een dergelijk but echter afkeuren.

5. Het uitwerpen van het butje is niet reglementair; wat dan?

Hierboven onder 1 hebben we besproken wanneer het uitwerpen van het butje gelet op de omvang van het speelveld (de lijnen en obstakels langs de baan) reglementair is of niet.
Stel dat het but niet overeenkomstig deze eisen van de omvang van het speelveld of om andere redenen ongeldig is uitgeworpen. Wat dan?
De equipe die het recht heeft het but uit te gooien — hetzij omdat zij de toss gewonnen heeft, hetzij omdat zij de voorafgaande werpronde gewonnen heeft — krijgt hiervoor slechts één poging.
Beide equipes moeten het erover eens zijn dat het but niet reglementair ligt. Daarover kan dus niet één van de partijen zelfstandig beslissen. Pas na het overleg tussen de equipes mag het but door de tegenstander opgeraapt worden en direct op een reglementaire plek neergelegd worden. Direct wil zeggen dat iemand van de equipe dat onmiddellijk moet doen. Dat wil zeggen dat geen voorafgaand overleg met de equipe is toegestaan. Het zonder verder oponthoud neerleggen van het but na het uitpassen van de afstand wordt als onmiddellijk beschouwd.

Als equipe B het but na een mislukte uitworp ook weer fout neerlegt verliest zij niet het recht om het vervolgens goed neer te leggen. Het is namelijk geen recht maar een opdracht om het but op een reglementaire plaats neer te leggen. Equipe B moet dus alsnog zijn opdracht goed uitvoeren dat wil zeggen het but neerleggen binnen het reglementair gebied.

Na het uitwerpen van het but en het werpen van de eerste boule mag de tegenstander nog altijd de geldigheid van de ligging van het but betwisten, behalve als deze equipe zelf het but heeft neergelegd.
Voor het but aan de tegenstander gegeven wordt om het neer te leggen moeten beide equipes het erover eens zijn dat het ongeldig lag, of een scheidsrechter moet dat hebben

beslist. Als een equipe in strijd hiermee handelt, verliest zij het recht het but uit te werpen.

Deze regels betekenen in de praktijk dat equipe B de vraag of een beroep wordt gedaan op de ongeldigheid van de but kan laten afhangen van de kwaliteit van de eerste boule die equipe A heeft geworpen. Equipe B kan immers de geldigheid van de but nog betwisten nadat equipe A de eerste boule heeft geworpen maar voordat zijzelf hun eerste boule hebben gegooid. Ligt de boule van equipe A dichtbij de but, maar is die but ongeldig omdat hij bijvoorbeeld verder ligt dan 10 meter, dan zal equipe B dus eerder een beroep doen op de ongeldigheid van de but dan wanneer de boule van equipe A verder van de but ligt.

Heeft ook equipe B een boule geworpen, dan wordt het but geacht geldig te liggen en kan er niet meer geprotesteerd worden tegen de ligging.

6. Wanneer is een boulesbal ongeldig als de boulesbal het 'gewone' speelveld verlaat?

Voor het ongeldig worden van een boulesbal gelden andere regels dan voor het uitgeworpen butje.
Alleen als een bal in zijn geheel over de lijn aan de kopse kant of een lijn langs de buitenste banen van een speelveld gaat, wordt de bal ongeldig.
Als er tussen twee banen in de lengte een lijn ligt is dit nooit een verlieslijn. De boule blijft dus geldig als hij deze (afbakenings)lijn overschrijdt. Dat is alleen anders bij partijen die op tijd worden gespeeld.
Het maakt geen verschil of de lijn in de lengte tussen de twee banen een enkele of een dubbele lijn is. Gaat een boule over een (enkele of dubbele) afbakeningslijn dan wordt deze niet ongeldig. Dat is pas het geval als een boule de direct naastgelegen baan volledig overschreden heeft (dus twee banen verder terecht is gekomen). Hetzelfde geldt overigens voor een verplaatst but.

Het gebeurt soms wel dat er ook aan de zijkant van een speelveld in een bouleshal geen lijn is gelegd. Als er geen lijn ligt (wat eigenlijk wel zou moeten), dan is er ook geen denkbeeldige lijn. Je mag dan ook niet doen alsof bijvoorbeeld de muur of de opstaande rand een lijn dan wel een verlieslijn is. Die muur of rand is deel van het speelveld en vormt gewoon een obstakel zoals bijvoorbeeld buiten in een park de bankjes, de bomen en dergelijke. Je mag in dat geval dus ook 'via de muur' spelen. Het idee om een boule die in zo'n geval de muur of enig ander obstakel geraakt heeft, als 'uit' te verklaren is dus onjuist. In onze regio zien we die situatie bij De Walnoot in Boxtel. Daar staan midden op het speelveld enkele forse pilaren. Een bal is niet uit als hij een van deze pilaren raakt. Hetzelfde geldt overigens voor een but die tijdens het spel verplaatst wordt en tegen zo'n pilaar komt. Het butje is dan ook niet uit, zelfs niet als hij tegen de pilaar tot stilstand komt. Het butje moet bij het begin van het spel natuurlijk wel minimaal 50 cm van zo'n pilaar (immers een obstakel) uitgeworpen worden. Nog dichterbij huis hebben we ook zo'n situatie: de lichtmasten op onze buitenbanen: het butje moet op 50 cm van die lichtmasten worden uitgeworpen, maar een bal kan de lichtmast gewoon raken. De bal blijft dan gewoon in. De onderhoudscommissie zal je in dat geval misschien wel vragen om de verf van de lichtmast bij te werken…

7. Wanneer wordt een but ongeldig?

Het but is ongeldig in de volgende gevallen:

a. als het tijdens een werpronde verplaatst is naar verboden terrein, zelfs als het daarna weer op toegestaan terrein terugkomt (een but óp de uitlijn is geldig; het is pas

ongeldig als het recht van boven bezien de uitlijn geheel is gepasseerd); een plas water waarin het but vrij drijft is verboden terrein;
b. als het verplaatst is en vanuit de werpcirkel niet meer zichtbaar is (als het but achter een boule verscholen is, is het enkel op grond daarvan niet ongeldig); de scheidsrechter mag een boule tijdelijk wegnemen om na te gaan of het but zichtbaar is;
c. als het wordt verplaatst naar meer dan 20m van de werpcirkel of naar minder dan 3m;
d. als bij afgebakende terreinen het but een onmiddellijk naastgelegen terrein geheel heeft overschreden of de achterlijn passeert;
e. als het verplaatst en zoek is en niet binnen vijf minuten wordt gevonden;
f. als zich verboden terrein bevindt tussen de werpcirkel en het but; of
g. als bij partijen 'op tijd' het but buiten het toegewezen terrein wordt verplaatst.

8. De but is ongeldig geworden; wat dan?

Als het but tijdens een werpronde ongeldig wordt, kunnen zich de volgende drie gevallen voordoen:

a. Beide equipes hebben nog boules te spelen: de werpronde eindigt onbeslist en het but wordt opnieuw uitgeworpen door de equipe die in de vorige spelronde scoorde of de equipe die de toss won;
b. Slechts één equipe heeft nog boules te spelen: deze equipe krijgt zoveel punten als zij nog boules te spelen heeft; en
c. Geen van beide equipes heeft nog boules te spelen: de werpronde eindigt onbeslist en het but wordt uitgeworpen door de equipe die in de vorige spelronde scoorde of de equipe die de toss won.

9. De but wordt tegengehouden; wat dan?

1. Als het but, na te zijn weggeschoten, door een toeschouwer of de scheidsrechter wordt tegengehouden of van richting veranderd, blijft het liggen waar het tot stilstand kwam. Dat is uiteraard alleen zo wanneer de toeschouwer of de scheidsrechter zich binnen de lijnen (op toegestaan terrein) bevindt. Als de but immers buiten het reglementair gebied is gekomen, is de but ongeldig geworden.
2. Als het but, na te zijn weggeschoten, door een speler die zich bevindt op toegestaan terrein en die deel uitmaakt van het spel, wordt tegengehouden of van richting veranderd, heeft zijn tegenstander de keuze uit:
    a. Het but laten liggen op zijn nieuwe plaats;
    b. Het but terug te leggen op zijn oorspronkelijke plaats; en
    c. Het but neer te leggen in het verlengde van de lijn van zijn oorspronkelijke naar zijn nieuwe plaats, op ten hoogste 20m afstand van de cirkel en zo dat het dat het zichtbaar is.

    Om b. of c. te kunnen kiezen moet de plaats van het but tevoren gemarkeerd zijn geweest. Als dat niet het geval is, blijft het but liggen op zijn nieuwe plaats.

10. De boulesbal

Het heeft niet zo heel veel zin om alle technische eisen waar een wedstrijdboule aan moet voldoen, te behandelen. Zo moet de boule hol zijn en mag hij geen materialen bevatten zoals lood, zand, kwik enz. Maar als je dat gaat controleren, is de bal meteen niet meer geschikt voor wedstrijden… Als je een boulesbal koopt van een fabrikant, mag je er van uit gaan dat de bal aan de eisen voldoet. Op de website van de NJBB staat de volledige lijst met de toegelaten typen boules van alle fabrikanten. Als je twijfelt of een set ballen die wilt aanschaffen voldoet, kun je deze lijst raadplegen.

Interessanter is het om te kijken wat ná de aanschaf van een boulesbal nog met de bal mag gebeuren.
Je mag in een boulesbal je naam en voornaam of het logo van JBC 't Dupke door de fabrikant laten graveren.
Het is verboden de boules opnieuw te verhitten (na te gloeien) om daarmee de door de fabrikant gegeven hardheid te veranderen.

Je mag met verschillende typen boulen spelen mits deze boules voldoen aan de eisen die aan een boule worden gesteld. De boules hoeven dus niet even zwaar te zijn of dezelfde striage (strepen) te hebben.
Als een partij eenmaal is begonnen, mag niet meer van boules worden gewisseld. Iedereen speelt de partij uit met de boules waarmee hij is begonnen. Alleen indien een boulesbal na 5 minuten zoeken nog onvindbaar of indien hij gebroken is, mag een boulesbal worden vervangen.
Je mag je boules markeren met een stift of gedeeltelijk verven mits de eigenschappen van de boule er niet door veranderen. Een boule mag er bijvoorbeeld niet stroever door worden.

11. Het werpen van de boule

Een speler mag van geen enkel voorwerp gebruik maken noch een streep op de grond trekken, om zijn boule te geleiden of de plaats te markeren waar hij zijn boule wil laten neerkomen.
Als hij zijn laatste boule werpt, mag hij in zijn andere hand geen extra boule houden. Boules moeten uiteraard een voor een geworpen worden.

Eenmaal geworpen boules mogen niet opnieuw worden geworpen. Boules moeten echter opnieuw worden geworpen als zij onderweg van de werpcirkel naar het but zijn tegengehouden of uit hun koers zijn geraakt door een boule of een but uit een andere partij, door een dier of door enig bewegend voorwerp.

Als de eerst geworpen boule op verboden terrein terechtkomt, moet de tegenstander zijn eerste boule spelen; daarna spelen beiden om de beurt, zolang er geen boule op toegestaan terrein ligt.

Als er als direct of indirect gevolg van schieten of plaatsen geen enkele boule meer op toegestaan terrein ligt, eindigt de werpronde onbeslist.

Een boule wordt ongeldig als hij op verboden terrein terechtkomt. Een boule op de uitlijn is geldig. De boule is pas ongeldig als hij de uitlijn geheel is gepasseerd, dat wil zeggen als hij, recht van boven bezien, geheel voorbij de uitlijn ligt.

Als een ongeldig geworden boule op het terrein terugkomt, hetzij vanwege de helling van het terrein, hetzij na contact met een bewegend of stilstaand voorwerp, wordt hij meteen uit

het spel genomen, en alles wat hij na het overschrijden van de uitlijn heeft verplaatst wordt teruggelegd, mits deze objecten gemarkeerd waren.

Wat wij bij 't Dupke zien (en zelfs ook bij wedstrijden in de NPC) is dat ook ongemarkeerde geldige boules in het spel worden teruggeplaatst naar de plaats waar ze ongeveer lagen. Als je dat met elkaar afspreekt, is dat natuurlijk prima, maar weet dat dit niet volgens de spelregels is: die boules moeten gemarkeerd zijn anders blijven ze op hun nieuwe plaats liggen en mogen ze niet worden teruggeplaatst naar de plaats waar ze 'ongeveer' lagen. Als we recreatief spelen bij 't Dupke markeren we eigenlijk nooit de boules. Dat betekent dus dat deze boules niet mogen worden teruggeplaatst nadat een ongeldig geworden boule op het terrein terugkomt.

Een ongeldige boule moet meteen worden opgeraapt en voor de betreffende werpronde uit het spel worden genomen. Als dat niet gebeurt, wordt hij automatisch geldig als de tegenpartij een boule gespeeld heeft.

Ook hier hanteren wij bij 't Dupke vaak een andere spelregel: wij laten boules die uit zijn geweest en terugkeren in het spel gewoon liggen tot het moment dat we in de buurt zijn en nemen hem dan uit het spel. We zijn dus een beetje lui of gemakzuchtig. Weet dat een ongeldig geworden boule die terugkeert in het spel, automatisch geldig wordt als hij niet meteen (namelijk voordat de tegenstander een boule gooit) uit het spel wordt genomen! Het is dus van belang de ongeldig geworden bal uit het spel te nemen. Stel dat equipe A schiet en mist en de bal komt terug in het veld en equipe A schiet opnieuw, dan kan de eerste bal toch nog als ongeldige boule uit het spel worden genomen zolang equipe B nog geen boule heeft geworpen. Deze regels kunnen we maar beter wel in acht nemen omdat het na het spelen van meerdere boules niet altijd meer duidelijk is welke boules op het reglementair speelterrein eerder in de partij ongeldig zijn geworden en daarna toch weer geldig.

Dit geldt ook als de boule per ongeluk verplaatst wordt door toedoen van een speler, de scheidsrechter, een toeschouwer, een dier of enig bewegend voorwerp. Is hij niet gemarkeerd, dan moet hij blijven liggen.

Als echter een boule wordt verplaatst door een in dezelfde partij geworpen boule, blijft hij op de nieuwe plaats liggen. Maar dat is logisch. Het schieten van andermans boule is immers op deze regel gebaseerd: het gaat bij het schieten juist om het verplaatsen van andermans boule.

Als een speler met een boule van een ander speelt, blijft de geworpen boule geldig, maar wordt deze onmiddellijk vervangen door de juiste bal.

12. Sportiviteit van spelers en toeschouwers.

Gedurende de tijd die een speler reglementair ter beschikking staat om zijn boule te werpen, moeten de toeschouwers en andere spelers stil zijn.
De tegenstanders mogen niet lopen, gebaren, of iets anders doen dat de speler af zou kunnen leiden.
Alleen zijn medespelers mogen zich tussen de werpcirkel en het but bevinden.
De tegenstanders moeten zich voorbij het but of achter de speler bevinden, in beide gevallen zijwaarts van de speelrichting, en bovendien op ten minste 2m afstand van but en speler.
Spelers die zich niet houden aan deze regels kunnen worden gediskwalificeerd als zij, na een officiële waarschuwing van een scheidsrechter, volharden in hun gedrag.
Niemand mag tijdens een partij, als oefening, een boule werpen, ook niet buiten de baan waar hij speelt.

Als een geworpen boule wordt tegengehouden of van richting veranderd door een toeschouwer of door een scheidsrechter, blijft hij liggen op zijn nieuwe plaats.
Als een geworpen boule wordt tegengehouden of onopzettelijk van richting wordt veranderd door een speler van de equipe waartoe deze boule behoort, is hij ongeldig.
Als een geplaatste boule wordt tegengehouden of onopzettelijk van richting wordt veranderd door een tegenstander, beslist de speler de boule opnieuw te werpen of hem te laten liggen op zijn nieuwe plaats.
Als een geschoten of weggeschoten boule wordt tegengehouden of onopzettelijk van richting wordt veranderd door een speler, mag zijn tegenstander beslissen:
1. de boule te laten liggen op zijn nieuwe plaats; of
2. de boule neer te leggen in het verlengde van de lijn van zijn oorspronkelijke plaats naar de plek waar hij tot stilstand is gekomen, maar uitsluitend op toegestaan terrein en op voorwaarde dat zijn oorspronkelijke plaats was gemarkeerd.
Een speler die een bewegende boule met opzet tegenhoudt, wordt onmiddellijk uitgesloten van de rest van de partij, en met hem zijn equipe.

Als het but terechtkomt op een terrein waar een andere partij gespeeld wordt, wachten de spelers die met het verplaatste but spelen indien nodig tot de spelers van de andere partij hun werpronde hebben beëindigd, en maken daarna hun eigen werpronde af.

Zie ook onderdeel 14: de gele, oranje en rode kaarten bij het petanque.

13. Overige regels

a. Hoeveel tijd heb je om een bal of but te spelen?

Nadat het but is uitgeworpen heeft een speler ten hoogste één minuut om zijn boule te werpen. Deze tijd gaat in zodra het but of de laatst geworpen boule tot stilstand is gekomen, dan wel nadat een noodzakelijke meting verricht is. Deze regels zijn ook van toepassing op het uitwerpen van het but.
Deze spelregel zegt dus niets over de tijd die je hebt om andere boules dan de eerste boule uit te werpen. Het geldt alleen voor het uitwerpen van de but en de eerste boule.

b. Het aanpassen van de baan

Het is de spelers verboden welk obstakel dan ook, dat zich op het terrein bevindt, te verwijderen, te verplaatsen, in de grond te drukken of plat te stampen. Dat geldt dus ook voor takjes en steentjes. De speler die het but gaat uitwerpen, mag wel de plek onderzoeken waar hij zijn boule wil laten neerkomen, door daar ten hoogste drie keer met een van zijn boules op te kloppen. Bovendien mag een speler van de equipe die aan de beurt is, één inslag van een eerder gespeelde boule dichtmaken.

c. Een ten onrechte geworpen boule omdat de andere partij aan de beurt is

Een boule die in strijd met de regels wordt geworpen (bijvoorbeeld als een boule wordt geworpen door een partij die op punt ligt en de andere partij heeft nog boules en zou dus moeten gooien) is toch gewoon geldig. Deze regel is recent aangepast. Tot voor kort was deze boule nog ongeldig en moest om die reden uit het spel worden genomen.

d. Tijdelijk wegnemen van boules

Om te kunnen meten is het toegestaan boules en obstakels tussen het but en de te meten boules tijdelijk weg te nemen, na hun plaats te hebben gemarkeerd. Na het meten worden de boules en obstakels op hun plaats teruggelegd. Als de obstakels niet kunnen worden weggenomen, wordt met behulp van een passer gemeten.

e. Metingen

Een meting wordt verricht door de equipe die de laatste boule heeft geworpen. De tegenstander heeft altijd het recht na te meten.
Metingen worden verricht met een geschikt instrument, waarover beide equipes dienen te beschikken.
In het bijzonder is het niet toegestaan met de voeten te meten.
Ongeacht de ligging van de te meten boules en het moment in de werpronde kan een scheidsrechter worden geraadpleegd; tegen diens beslissing is geen beroep mogelijk. Tijdens het meten door een scheidsrechter dienen de spelers zich op ten minste 2m afstand te bevinden.

f. Bij meting verplaatsen van boules of but

Het te meten punt gaat verloren voor een equipe waarvan een speler die een meting uitvoert het but of een van de betwiste boules beweegt of verplaatst.
Als de scheidsrechter tijdens een meting het but of een boule beweegt of verplaatst, doet hij in alle rechtvaardigheid een uitspraak.

g. Weggenomen boules

Het is de spelers verboden gespeelde boules op te rapen vóór het einde van de werpronde. Een boule die aan het einde van een werpronde wordt opgeraapt voordat het aantal punten is overeengekomen, is ongeldig. Hiertegen kan niet worden geprotesteerd. Check dus altijd met de tegenstander af hoeveel punten gescoord zijn voordat je ballen opraapt of verplaatst. Ook belangrijk: als een speler één of meer van zijn geworpen boules opraapt terwijl zijn medespelers nog boules te spelen hebben, mogen deze boules door zijn medespelers niet meer gespeeld worden.

h. Boules op gelijke afstand

Als de twee het dichtst bij het but liggende boules even ver van het but liggen en aan verschillende equipes toebehoren, kunnen zich de volgende drie gevallen voordoen:
1. Geen van beide equipes heeft nog boules te spelen: de werpronde eindigt onbeslist en het but wordt uitgeworpen door de equipe die in de vorige spelronde scoorde of de equipe die de toss won;
2. Slechts één equipe heeft nog boules te spelen: die equipe werpt deze boules en behaalt zoveel punten als zij uiteindelijk boules dichter bij het but heeft liggen dan de dichtstbijzijnde boule van de tegenstander; en
3. Beide equipes hebben nog boules te spelen: de equipe die het laatst heeft geworpen, werpt nogmaals een boule, dan de tegenstander, en vervolgens om beurten, totdat één equipe op punt ligt; als slechts één equipe nog boules te spelen heeft zijn de regels van punt 2 van toepassing.
Als er aan het einde van een werpronde geen boules op toegestaan terrein liggen, eindigt de werpronde onbeslist.

14. Petanque kent de volgende kaarten: geel, oranje en rood

Tijdens het NK Tripletten, maar later ook tijdens het EK Doubletten, werd driftig met kaarten gestrooid. We moeten onderscheid maken tussen spelregelovertredingen en wangedrag.

Spelregelovertredingen

Er zijn in de petanquesport veel overtredingen die in een spelsituatie kunnen voorkomen. Overtredingen zoals er langer dan een minuut over doen om een boule te werpen of het butje uit te gooien. Maar ook overtredingen door de cirkel en/of het butje niet te markeren. Bij dit soort spelregelovertredingen kan een scheidsrechter een waarschuwing geven aan een speler. Dat gebeurt door een **gele kaart** te tonen. Als een gele kaart wordt gegeven voor tijdsoverschrijding geldt die voor alle spelers van de overtredende equipe. Als een van de spelers van die equipe al een gele kaart op zijn naam heeft staan wordt hij bestraft met het ongeldig verklaren van een nog te spelen boule voor de lopende werpronde of, als hij geen boule meer te spelen heeft, een boule in de volgende werpronde.
Indien tijdens dezelfde partij eenzelfde overtreding wordt begaan (anders dan tijdoverschrijding), wordt de **oranje kaart** getoond. De sanctie van het oranje kaart is het ongeldig verklaren van één boule per speler (3 boules van het team in een triplet dus).
Een derde spelregelovertreding levert een **rode kaart** op. De speler wordt dan uitgesloten van de partij. De partij wordt uitgespeeld maar de andere leden van zijn team mogen zijn ballen niet gebruiken. Die ballen blijven dus onbespeeld. Als de overtreding betrekking heeft op het team als geheel, dan wordt het team voor de partij gediskwalificeerd en heeft de tegenstander de partij gewonnen.
Dit soort sancties kunnen níet worden voorgelegd aan de het Tuchtcollege van de NJBB. De scheidsrechter beslist daarover.

Wangedrag

Bij wangedrag bestaat geen oranje kaart maar alleen de gele en daarna de rode kaart.
Na een eerste officiële waarschuwing (gele kaart) betekent een rode kaart voor wangedrag diskwalificatie voor de rest van het toernooi maar deze rode kaart kan ook leiden tot intrekking van de licentie. Deze sancties die door de scheidsrechter, de jury respectievelijk de wedstrijdleiding worden opgelegd kunnen wél ter toetsing worden voorgelegd aan het Tuchtcollege van de NJBB.

Een speler die schuldig wordt bevonden aan wangedrag of, erger nog, geweld jegens een official, een scheidsrechter, een andere speler of een toeschouwer, riskeert een of meer van de volgende sancties, afhankelijk van de ernst van de overtreding:
1. Diskwalificatie
2. Intrekking van zijn licentie en
3. Verbeurdverklaring of teruggave van prijzen en beloningen.

Equipes die ruzie maken of blijk geven van onsportiviteit of van gebrek aan respect voor het publiek, de officials of de scheidsrechters, worden uit het toernooi genomen.

Onder wangedrag wordt onder meer verstaan: onsportiviteit, ruzie, geweld, gebrek aan respect, maar ook roken gedurende het spel (inclusief elektronische sigaretten), alcoholgebruik gedurende het toernooi, onjuiste kleding of schoeisel en gebruik van mobiele telefoons. Spelers dienen correct gekleed te zijn. In het bijzonder is het verboden te spelen met ontbloot bovenlichaam en om veiligheidsredenen moeten spelers gesloten schoeisel dragen dat tenen en hielen beschermt.

Een sanctie die wordt opgelegd aan een schuldig bevonden speler, kan ook worden opgelegd aan zijn medespelers.

Alle betrokken spelers dienen geduld en hoffelijkheid te betrachten.

15. De tekst van de spelregels

Wil je zelf nog eens nagaan wat precies de spelregels zijn van ons mooie jeu de boules spel? Kijk dan naar de Nederlandse vertaling van het reglement dat is vastgesteld door het uitvoerend bestuur van de Fédération Internationale de Pétanque et Jeu Provençal in december 2020 met als datum van inwerkingtreding 1 januari 2021. Je vindt deze vertaling op https://www.lesboulesfleuries.nl/wp-content/uploads/2021/02/2021-02-08-RPS-2021-met-wijzigingen-in-kleur.pdf

16. Opleiding tot scheidsrechter iets voor jou?

Mocht je tot de conclusie zijn gekomen dat het jou wel ligt om als scheidsrechter op te treden bij wedstrijden, aarzel dan niet om dit kenbaar te maken bij het bestuur. Je kunt bij de Nederlandse Jeu de Boules Bond (NJBB) een opleiding tot scheidsrechter volgen. Op deze pagina vind je méér informatie over de opleidingen die de NJBB verzorgt.
Het is voor een vereniging van belang om voldoende scheidsrechters te hebben. Dat is bij JBC ’t Dupke nu nog niet het geval.
Het bondsbestuur heeft besloten dat vanaf het NPC-seizoen 2024/2025 bij inschrijving voor deelname aan de landelijke divisies van de NPC het beschikbaar hebben van minimaal één bevoegde scheidsrechter als voorwaarde wordt gesteld.
Voor de regionale divisies gaat deze voorwaarde gelden vanaf het NPC-seizoen 2025/2026. Een beschikbare bevoegde scheidsrechter hoeft overigens geen lid te zijn van de betreffende vereniging, maar dient wel aanwezig te zijn tijdens de competitiedagen van de vereniging.